

Не так давно читачі мали змогу ознайомитися з історією побудови та описом тучинської садиби Валевських. Сьогоднішня розповідь — своєрідне продовження теми.

Син володаря Гощі Станіслава Костки-Ленкевича маршал шляхти Волинської землі Граціан Ленкевич-Похорський відомий не лише як власник усієї Бочаниці, поет-викупив другу частину села, що доти не належала йому, у Чарторийських, а й як людина, що звела тут близько 1840 р. двоповерховий кам'яний палац пізнього класицизму, котрий став однією з найгарніших резиденцій Західної Волині.

Втім, якщо бути зовсім точним, то слід відмітити, що маршал не встиг повністю закінчити роботи всередині. Це за нього зробив граф Адам Чосновський герба Колона з Обор, який придбав Бочаницю після того, як її терміново продав гошанець Олександр Злотницький. Припало зазначене на весну 1882 р.

Головна ознака бочаницького палацу — його симетричність. В обох довгих фасадах будинку в суворому порядку виступав однаково заглиблений портик, що складався з восьми струнких корінфських колон. Шість з них висувалися перед передньою частиною фасаду, дві натомість стояли в заглибині на лінії стін. Портник увінчував сильно сплюснений трикутний фронтон. Відрізки фасадів, що тягнулися з обох боків портика, рамами пілястрів були вертикально розділені на дві частини та пронизані двома двостулчастими і чотирма однокрільними вікнами на обох поверхах. Фасади рука архітектора закрила широким профільованим карнизом. На бокових фасадах додані короткі квадратні крила, розміщені на частині прихожой, зверху ж — відкриті тераси, оточені балюстрадою. Накривав будівлю не дуже високий гладкий чотирикатний дах.

Господар палацу Адам

вдовж усієї портикової ніші. Прикрашали цю залу сімейні портрети, порцеляна і старе срібло.

З лівого боку сіней знаходився т.з. гобеленовий салон. Згідно моди кінця XIX ст., його обставили меблями червоного дерева, оббитими зеленим матеріалом. На одній із стін висів гідний подиву загальний гобелен під склом, на якому майстер виткав голову Марії Магдалини натуральної величини, а на решті — ряд інших, від котрих покій і отримав свою назву.

Оздобою гобеленового салону, крім того, були два однакової величини портрети в повний зріст Ельжбети Чосновської, дружини господаря палацу, і її дочки Ельжбети, пізніше —

меблі, покриті китайським лаком і оббиті чорним мережчатим дамастом.

Найгарнішим мав стати четвертий салон, оздоблений венеціанськими дзеркалами з гербом Бик Понятовських. Тут милували погляд золочені меблі, покриті блакитним, у білих узорах дамастом. Окрім люстр, висіла там величезна картина пензля широко знаного польсько-російського художника Генрика Семирадського «За прикладом богів». При розмірах 8Х4 м вона відтворювала занедбаний сад римського патриція і двох закоханих, що цілувалися біля статуї Амура і Психеї. З часом це полотно потрапило до Народної галереї Львова і зберігалось там до 1939 р.

Цілий другий поверх палацу займали житлові покої і кімнати для гостей, облаштовані по-сучасному.

Окрім стильних меблів і картин, у Бочаниці була ще

Герб Колона (Колумна) — фамільний герб Чосновських. Такий же герб мала родина Валевських.

лацового бічного фасаду, затуляючи, таким чином, вид, що звідти відкривався.

Бочаницький палац згорів за кілька років перед Першою світовою війною і

ХОЧ МАРШАЛ НЕ ЗАКІНЧИВ...

Баворовської, дружини Міхала, що належали пензлю відомого французького живописця Вільяма Адольфа Бугро.

В наступному, перехідному салоні увагу привертала великий олійний портрет молодшої дочки Адама і Ельжбети Чосновських — Адаміні, що пізніше вийшла заміж за Адама Старзеньського, пензля Казимира Мордасевича та мармуровий бюст Адама Чосновського роботи дуже відомого французького скульптора Еміля Антуана Бурделя.

В третьому салоні, названому «чорним», стояли

колекція скла і порцеляни, головним чином європейських, а також бібліотека, де переважали наукові видання, мемуари та белетристика здебільшого на польській і французькій мовах.

До двору садиби вела брама кованого чавуну, «розп'ята» на двох високих чотирикутних колонах. В'їзна алея пролягала серед великого і мальовничого ландшафтного парку, що продовжувався у сусідньому грабовому ліску. Сад той, площею 12 га, роззірся з часом до такої міри, що гілки дерев вже майже діставали вікон па-

не був відбудований. Його колекції врятували та перевезли до Львова, де, однак, поступово розпродали.

И наостанку. Всім подобицям, що стосуються цього блокам'яного дива, ми повинні завдячувати близькому родичу останніх володарів Бочаниці Ойстаху Чосновському.

Юрій КУЗЬМІН.

● Бочаниця. Загальний вигляд з літографії Генрика Песра.

● Бочаниця. Палац з фасаду. Малюнок з фотографії Сергіюша Родзішевського.

кий чотирискатний дах.

Господар палацу Адам Чосновський був жонатий на Ельжбеті Грабовській, дочці Міхала, директора Комісії просвіти і віросповідування за часів маркіза Олександра Вельопольського, замужній перший раз за Маурици Понятовським. Перший чоловік, крім чудового маєтку, передав їй також цінні меблі, твори мистецтва тощо, які потім опинились у Бочаниці і прикрасили палацові покої.

Палац усередині мав традиційне двотрактове розташування на обох поверхах. Як представницький слугував нижній поверх, хоч розміщувались там також житлові і господарські приміщення.

Нижній поверх мав багате рухоме й нерухоме оснащення. Передусім це паркет, скомпонований у візерунки з кількома відтінками, ліпні прикраси на стелі, обп'єртій на фасети, тканинна і шпалерна оббивка стін, каміни і печі з узорчатих кахлів, а також люстри.

До внутрішньої частини палацу входили через широкі сїни з великим чудовим майоліковим каміном, прикрашеним гербом володарів і мармуровим паркетом. Житлові кімнати розміщувались з правого боку сїней і їдальної зали, а парадні — з лївого. Їдальня займала середину садового тракту (ходу). Тягнулась вона

